

Ustavni sud Crne Gore u sastavu: predsjednica Desanka Lopičić i sudije – Milorad Gogić, dr Dragoljub Drašković, Miodrag Iličković, Mevlida Muratović, Hamdija Šarkinović i Budimir Šćepanović, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, člana 32 tačka 3 i člana 56 stav 1 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore (»Službeni list Crne Gore«, br. 64/08, 46/13 i 51/13), na sjednici od 20. februara 2015. godine, donio je

O D L U K U

USVAJA SE ustavna žalba.

UKIDA SE rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br. 1021/12, od 13. decembra 2012. godine i predmet vraća tom sudu na ponovni postupak.

Ova odluka objaviće se u »Službenom listu Crne Gore«.

O b r a z l o Ź e n j e

1. O. V., iz P., podnijela je blagovremenu i dozvoljenu ustavnu žalbu protiv rješenja navedenog u izreci, zbog povrede prava iz odredaba čl. 8, 17, 20 i 32 Ustava Crne Gore i čl. 6, 13, 14 i 17 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i čl.1 Protokola br.12 uz Konvenciju.

U ustavnoj žalbi se, u suštini, ističe, da je podnositeljka ustavne žalbe, kao tužilja, pokrenula parnicu P.br. 3930/11, kojom je tražila da se kao nezakonita poništi disciplinska mjera i utvrdi da je tužena Erste banka diskriminatorski postupala prema njoj pri pokretanju i izricanju osporene disciplinske mjere, kojom joj je umanjena zarada za period od tri mjeseca; da je prvostepeni sud u stavu III izreke presude utvrdio da podnositeljka žalbe nije bila izložena diskriminaciji, jer nije dokazala da su i drugi zaposleni kod tužene kasnili na posao; da je Vrhovni sud osporenim rješenjem odbacio kao nedozvoljenu reviziju podnositeljke ustavne žalbe, da su joj osporenim rješenjem povrijeđena navedena ustavna i konvencijska prava, jer se u konkretnom slučaju ne radi samo o radnom sporu, već i o sporu za zaštitu od diskriminacije; da je u predmetnom slučaju radnja diskriminacije izvršena pri pokretanju i izricanju disciplinske mjere kojom joj je umanjena zarada za period od tri mjeseca; da je imala pravo da podnese reviziju na drugostepenu presudu, shodno Zakonu o zabrani diskriminacije. Predlaže da se usvoji ustavna žalba, ukine osporeno rješenje i predmet vrati Vrhovnom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

2. Ustavni sud je, saglasno odredbi člana 27 stav 1 Zakona o Ustavnom sudu zatražio od Vrhovnog suda Crne Gore mišljenje na navode sadržane u ustavnoj žalbi. Vrhovni sud, do dana odlučivanja po ovoj ustavnoj žalbi, nije dostavio traženo mišljenje.

3. Za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis predmeta Osnovnog suda u Podgorici, P.br. 3930/11.

4. Ustavni sud, saglasno odredbi člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, odlučuje o ustavnoj žalbi zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava. Prema odredbi člana 48 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore («Službeni list Crne Gore», br. 64/08, 46/13 i 51/13) ustavna žalba može se podnijeti protiv pojedinačnog akta državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave ili pravnog lica koje vrši javna ovlaštenja, zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava.

U postupku pružanja ustavnosudske zaštite, povodom ispitivanja osnovanosti žalbe, u granicama istaknutog zahtjeva, Ustavni sud utvrđuje da li je podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno njegovo Ustavom zajamčeno pravo ili sloboda.

5. Uvidom u spis predmeta, Ustavni sud je utvrdio sljedeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavnosudskom postupku:

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari, u postupku koji je prethodio ustavnosudskom je zahtjev tužilje (podnositeljke ustavne žalbe) da se poništi odluka o disciplinskoj mjeri, naknadi materijalna šteta na ime umanjenja zarade i utvrdi da je tužena ("Erste banka" AD Podgorica), kao poslodavac postupala diskriminatorski prema njoj, kao zaposlenoj.

- Presudom Osnovnog suda u Podgorici, P.br.3930/11, od 12. juna 2012. godine, u stavu I izreke usvojen je tužbeni zahtjev tužioca (podnositeljke ustavne žalbe) i poništena je odluka tuženog Dp.br.77/HR, od 13. juna 2011. godine, kao nezakonita. U stavu II izreke obavezan je tuženi da tužiocu po osnovu naknade materijalne štete na ime umanjenja zarade koje je izvršeno shodno odluci tuženog Dp.br.77/HR, od 13. juna 2011. godine, za mjesec jun, jul i avgust 2011. godine, isplati iznos od 454,19 €, sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do konačne isplate, u roku od 8 dana po pravosnažnosti presude. U stavu III izreke odbijen je tužbeni zahtjev tužioca kojim je tražio da se utvrdi da je tuženi kao poslodavac postupao diskriminatorski prema tužiocu kao zaposlenom, kao neosnovan. U stavu IV izreke obavezan je tuženi da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 120,00 €, u roku od 8 dana po pravosnažnosti presude.

U obrazloženju presude se, pored ostalog, navodi: da je podnositeljka ustavne žalbe odbijena u dijelu tužbenog zahtjeva, kojim je tražila da se utvrdi da je tuženi kao poslodavac postupao diskriminatorski prema njoj kao zaposlenoj, jer u konkretnom slučaju u radnjama tuženog ne postoji nijedan oblik diskriminacije iz poglavlja II Zakona o zabrani diskriminacije; da je tuženi kao poslodavac imao osnovanu sumnju da je podnositeljka ustavne žalbe kao zaposlena počinila lakšu povredu radne obaveze zbog čega je pokrenuo disciplinski postupak na šta je imao zakonskih ovlaštenja i da je tokom postupka u cjelosti poštovao ličnost podnositeljke ustavne žalbe što proizilazi iz sadržine akata, koji su donijeti tokom disciplinskog postupka tako da se ne može govoriti niti o jednom propisanom zakonskom obliku

diskriminacije; da je sud odbio kao činjenično i pravno neosnovane navode da je samo protiv nje pokrenut disciplinski postupak iako i ostali zaposleni nijesu poštovali radno vrijeme, jer za prednje navode podnositeljka ustavne žalbe nije pružila dokaze, što je bila njena obaveza shodno odredbi čl. 217 st. 1 u vezi čl. 219 st. 1 ZPP-a.

- Presudom Višeg suda u Podgorici, Gž.br. 3817/12-11, od 3. oktobra 2012. godine, odbijena je kao neosnovana žalba tužilje (podnositeljke ustavne žalbe) i potvrđena prvostepena presuda, u dijelu izreke pod stavom III, dok je usvojena žalba tuženog ("Erste bank" AD Podgorica) i ista presuda je ukinuta u dijelu izreke pod stavom I, II i IV i predmet je vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Osporenim rješenjem Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.1021/12, od 13. decembra 2012. godine, odbačena je kao nedozvoljena revizija tužilje (podnositeljke ustavne žalbe) podnijeta protiv drugostepene odluke u dijelu kojim je potvrđena prvostepena presuda u stavu III.

U obrazloženju rješenja se, pored ostalog, navodi: da je drugostepenom presudom ukinuta prvostepena presuda, u dijelu kojim je tražen poništaj odluke o disciplinskoj mjeri i naknada materijalne štete na umanjeње zarade, a potvrđena u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev za utvrđenje da je poslodavac prema tužilji postupao diskriminatorски, koji dio je predmet pobijanja u postupku po reviziji; da je prema odredbi čl.438 ZPP, izmijenjenoj čl.26 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, revizija dozvoljena samo u radnim sporovima koji se odnose na zasnivanje, postojanje i prestanak radnog odnosa; da kako se odluka o zahtjevu koji se pobija revizijom ne odnosi na zasnivanje, postojanje i prestanak radnog odnosa, već na utvrđenje da je poslodavac prema tužilji postupao diskriminatorски, to je izjavljena revizija nedozvoljena.

6. Za odlučivanje u konkretnom predmetu pravno relevantne su odredbe sljedećih propisa:

Ustava Crne Gore:

"Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom (član 32)."

Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, u relevantnom dijelu, propisuje:

"Svako tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj tužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim po osnovu zakona (član 6 stav 1).

Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore (»Službeni list Crne Gore«, br. 64/08, 46/13 i 51/13):

"Kad Ustavni sud utvrdi da je osporenim pojedinačnim aktom povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajemčena Ustavom, usvojiće ustavnu žalbu i ukinuće taj akt, u cjelini ili djelimično, i predmet vratiti na ponovni postupak organu koji je donio ukinuti akt.(član 56 stav 1)."

Zakona o zabrani diskriminacije ("Službeni list Crne Gore", br. 46/10):

"Postupak se pokreće tužbom.

U sporu za zaštitu od diskriminacije revizija je uvijek dozvoljena.(član 24 st. 2 i 5).

Tužbom iz člana 24 stav 2 ovog zakona može se tražiti i:

1) utvrđenje da je tuženi/a diskriminatorски postupao/la prema tužiocu/teljki;

U slučajevima iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana tužbeni zahtjev se ističe zajedno sa zahtjevima za zaštitu prava o kojima se odlučuje u parničnom postupku, ako su ovi zahtjevi u međusobnoj vezi i zasnivaju se na istom činjeničnom i pravnom osnovu. (član 26 stav 1, tačka 1 i stav 2)".

7. Povredu navedenih ustavnih i konvencijskih prava, podnositeljka u suštini, obrazlaže navodima iz ustavne žalbe o proizvoljnoj primjeni odredaba procesnog prava. Ističe da je u konkretnom slučaju imala pravo da sud odlučuje o podnijetoj reviziji, shodno Zakonu o zabrani diskriminacije, jer se ne radi samo o radnom sporu već i o sporu za zaštitu od diskriminacije.

8. U konkretnom slučaju potrebno je odgovoriti na pitanje: je li način na koji se vodio postupak koji je prethodio ustavnosudskom postupku, sagledavajući ga kao jedinstvenu cjelinu, doveo do povrede prava podnositeljki ustavne žalbe na pravično suđenje, odnosno pravo na pristup sudu?

Prema ustaljenim stavovima Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava, ocjena o povredi prava na pravično suđenje zavisi od toga je li postupak, sagledavajući ga kroz jedinstvenu cjelinu, bio vođen na način koji je pravičan za podnositeljku. Pri tome neće svaka procesna povreda dovesti do povrede ustavnog prava na pravično suđenje, već će to biti samo ona povreda koja je takvog značenja da podnositeljki ugrožava pravo na pravično suđenje. Tako Evropski sud za ljudska prava u predmetima *Stromberg protiv Danske (odluka o dopustivosti broj 57211/00, od 20. juna 2002. godine)* i *Pedersen protiv Danske (odluka o dopustivosti broj 68693/01, od 12. juna 2003. godine)* navodi: "Sud podsjeća da je njegova jedina uloga u odnosu na član 6 Konvencije da ispituje navodne procesne povrede u postupcima pred domaćim sudovima te da na temelju toga, sagledavajući postupak kao jedinstvenu cjelinu, ocijeni je li postupak bio vođen na način koji podnosiocu osigurava pravično suđenje".

Obaveza obezbjeđivanja efikasnog prava na pristup sudu, prema Konvenciji spada u kategoriju pozitivnih obaveza države. Pravo na pristup sudu, međutim, nije apsolutno pravo već podliježe ograničenjima koja ne smiju narušavati samu suštinu prava i njegov legitimni cilj, a to je pristup pravnom sredstvu. Ta ograničenja, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, biće kompatibilna sa članom 6 stav 1 Evropske konvencije samo ako su u skladu sa relevantnim domaćim zakonima i drugim propisima, ukoliko teže ka legitimnom cilju i ukoliko postoji razuman odnos srazmjernosti između sredstava koja su upotrijebljena i cilja čijem se ostvarivanju teži (Presuda Evropskog suda za ljudska prava *Golder protiv Ujedinjenog*

Kraljevstva, od 21.februara 1975. godine, serija A, broj 18 stav 35; *Philis protiv Grčke*, presuda od 27. avgusta 1991. godine, serija A, broj 209 stav 59).

U postupku koji je prethodio ustavnosudskom prvostepeni sud je u stavu III izreke odbio tužbeni zahtjev tužilje kojim je tražila da se utvrdi da je tuženi kao poslodavac postupao diskriminatorски prema tužilji kao zaposlenom. Drugostepeni sud je odbio kao neosnovanu žalbu tužilje i potvrdio prvostepenu presudu u dijelu izreke pod stavom III, dok je usvojena žalbe i ista presuda ukinuta u ostalim stavovima izreke i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje. Podnositeljka je podnijela reviziju protiv drugostepene presude u dijelu kojim je potvrđena prvostepena presuda u stavu III.

U osporenom rješenju, kojim je revizija podnositeljke ustavne žalbe odbačena kao nedozvoljena, Vrhovni sud navodi da "...prema odredbi člana 438 ZPP, izmijenjenoj čl.26 Zakona o izmjenama i dopunama ZPP ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 76/06), revizija je dozvoljena samo u radnim sporovima koji se odnose na zasnivanje, postojanje i prestanak radnog odnosa. Kako se odluka o zahtjevu koji se pobija revizijom ne odnosi na zasnivanje, postojanje i prestanak radnog odnosa, već na utvrđenje da je poslodavac prema tužilji postupao diskriminatorски, to je revizija izjavljena protiv iste nedozvoljena, pa je kao takvu valjalo odbaciti..".

Odredbom člana 24 stav 5 Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da u sporu za zaštitu od diskriminacije revizija je uvijek dozvoljena. Ustavni sud je ocijenio da je Vrhovni sud Crne Gore, donoseći osporeno rješenje, kojim je reviziju podnositeljke ustavne žalbe odbacio kao nedozvoljenu, proizvoljno primijenio odredbu člana 438 Zakona o parničnom postupku i na taj način povrijedio pravo na pravično suđenje podnositeljki ustavne žalbe u dijelu koji se odnosi na pristup sudu, koje se jemči odredbom člana 32 Ustava, odnosno člana 6 stav 1 Evropske konvencije.

Kako je utvrđena povreda ustavnog i konvencijskog prava, Ustavni sud nije razmatrao eventualne povrede drugih navedenih prava, koje je podnositeljka istakla u ustavnoj žalbi.

Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

Odluka o objavljivanju ove odluke zasnovana je na odredbi člana 151 stav 2 Ustava Crne Gore i člana 34 stav 2 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore.

Už-III br.132/13
20. februar 2015. godine
P o d g o r i c a

PREDSJEDNICA,
Desanka Lopičić,s.r.